

CAMİLER

ÇAMLICA ÜZERİNDEN HESAPLAŞMA MI ?

MİMAR MEHMET OSMANLIOĞLU

MİLA MİMARLIK

“Çamlıca Camii insan ölçeğinde, tevazu ve sadeliği ön plana alan ve yaratılana saygıyı öngören bir yaklaşımla ele alınmalıdır.”

ÇAMLICA ÜZERİNDEN HESAPLAŞMA MI?

“Bu dünya bize atalarımızdan miras kalmadı, bu dünyayı çocuklarımızdan emanet aldık ...”

MAKSAT CEDEL Mİ? MÜNAZARA MI?

“İslam Felsefesinde, Yunan Felsefesinden alınan “Diyalektiğe” “Cedel” adını vermişler sonra da tam Müslümanlaştırarak “İlm-i Adab ve’l-Münazara” adını vermişlerdir. Cedel, delile karşı delille cevap vererek kavga edercesine kendi fikrini müdafaa etmektir. Bu metot muhatabı kırıcı olduğu ve kazananı olmadığı için yasaklayan İslam bilginleri daha da yumuşatarak “göze bakıp kalbe hitap etmek” için yumuşak bir dil kullanarak terbiye etmiş ve “İlm-i Adab-ı Münazara” adı altında faydalı bir ilim haline getirmişlerdir.

Münazara kelimesi “Nazara” kelimesinden türemiş olup “delilleri ortaya koyarak düşünmeye ve gerçeği anlamaya sevk eden konuşma” şeklinde tarif etmişlerdir. Daha sonra filozoflar da diyalektik adını verdikleri bu ilm-i münazarayı gerçek bilginin ve hakikatin elde edilmesi için birinci metot olarak kullanmışlar ve öyle sistemleştirmişlerdir.”

Biz burada meselenin vuzuha kavuşturulması için “cedel”in besleyeceği tartışma ortamından uzaklaşarak çok “münazara”yı esas alan, delilleri ortaya koyarak ilgilileri düşünmeye ve gerçeği anlamaya yöneltecek bir çaba içinde olacağız.

"Size bilginin anlamını öğreteyim mi?" der Konfiçyüs; "bir şeyi biliyorsanız bildiğinizi bilmek, bilmiyorsanız da bilmediğinizi bilmek; işte bilgi budur."

Bilge Mimar Turgut Cansever yıllar önce kendisiyle yapılan bir söyleşide Kant'ın "Bir filozofu önemli kılan şey, doğru cevap vermesi değil, doğru soruları sormasıdır" cümlesine naziresiydi; "Batı ne kadar doğru soruyor? Önemli olan bu". Bu kadar bilgece sözlerin ardından yazının esas meselesine gelelim..

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, 29 Mayıs'ta Üsküdar'da katıldığı bir açılıшта, Çamlıca Tepesi'ne tüm İstanbul'dan görülecek bir cami yapmayı planladıklarını açıklamıştı. Erdoğan'ın gönlündeki camiyi yapacak isim de belli oldu. Kahramanmaraş Belediyesi İmar Müdürü Hacı Mehmet Güner, Başbakan'ın isteğiyle projenin başına getirildi.

*Camiyi de tasarlayacak bu mimarın sorulan sorulara verdiği cevaplar Müslümanların kabullenemeyeceği temel yaklaşım yanlışlarıyla dolu.. Söz konusu mimarın açıklamalarına bir bakalım; "Büyüklik olarak iddialı. Ecdadın yaptığından da geniş kubbe kullanacağız. Minareleri **en yüksek** olacak. Medine-i Münevvere'yi bile geçeceğiz. Kendi proje konsepti içerisinde çıkıyor zaten o yükseklikler. Minareler **en yüksek minare** olacak, kubbe ölçüleri **en geniş** olacak. Yapılmışlar içerisinde." Dünyanın en yüksek minareli camiini yapmanın büyük marifet olduğunu zanneden meslektaşım; "105 metreyle Medine-i Münevvere'nin minareleri. Bizimki onu geçiyor inşallah. İddialı bir proje." diye savunuyor. Bu **en büyük**, **en yüksek**, **en geniş** ibareleri halkını bazı imgelerle oyalayıp aldatan sömürge ülkelerdeki idarecilerin avuntusudur. Eserin başarısı iriliğiyle değil taşıdığı sanat değeri, çevreye ve insana katkısı ve uygun ölçeğiyle ölçülür.*

Büyüklik olgusu ve ölçeği çevre yapılaşmalar, topoğrafya, zemin yapısı, silüete etkileri açısından yapılacak değerlendirmelerle ortaya konmalıdır. Nereden çıktı bu "büyüklik" hastalığı.. Küçük nevezuhur ülkelerde göze batacak irilikte eserler yapılarak tanınıp meşhur olma isteği yaygındır da bizim gibi köklü mazisi olan bir

memlekette bu “*densizlik*” değil de nedir? Hele büyüklüğü nispet ettiği cami Mescid-i Nebevi ise ve onu da aşacak bir yükseklikte minareleri olacağı bir övünme vesilesi ise bu yaklaşıma ne demeli? Mekke ve Medine’ye hürmette eşi emsali olmayacak sayısız örnek veren bu milletin geçmişinden hiç haberi yok mu bu mimarın.. Bu “*edepsizlik*” değil de nedir? Bir de bunları yapacağını “*inşallah*” kelimesiyle bitirmesi beni de bitiriyor..

Mimarın tek doğru söylediği husus “*Her dönem mimari eserleriyle anılır.*” sözüdür. Lakin burada da bir başka yanlış yaparak klasik tarzda Mimar Sinan’ın camilerinin taklidi bir cami olacağını belirtiyor. Eski dönemin mimari tarzıyla bugünü inşaa etmek.. Hani her dönem kendine ait mimari eserlerle anılırdı. Bilmem bu çelişki nasıl izah edilebilir..

Bu arada Üsküdar Belediye Başkanı Sn. Mustafa Kara; caminin yukarıda bahsedilen mimar tarafından proje müşavirliğinin yürütüldüğü, tasarımına beş ayrı proje grubunca devam edildiği(ben bunların içinde değilim) ve yapılan çalışmalardan buraya en uygun olanının seçileceğini belirterek endişelerimizi kısmen de olsa rahatlatmıştı belirtmeden geçemeyeceğim.

Meslek hassasiyeti ve ahlâkı gereği, yanlış olanı makamına ve mevkiine bakmadan, başbakan da istese ona doğru olanı anlatmak biz mimarların vazifesi değil mi? “*Hükümdarın iyisi alimin ayağına gidendir. Alimin kötüsü ise hükümdarın ayağına gidendir*” hadis-i şerifini zamanın alimlerine ve hükümdarlarına nasıl anlatmalı.. Bizi okuyan da yok, anlayan da.. Kendi kendimize yazıp oynuyoruz! Kellim kellim la yanfa!

ÇAMLICAYA NASIL CAMİ YAPILMALI

Bir önceki yazımızda da belirttiğimiz gibi yerin fiziki durumu, çevreyle ilişkisi, ihtiyaca karşılık olup olmadığı, şehrin silüetine etkileri değerlendirildikten Çamlıca’ya cami yapılıp yapılmaması kararlaştırılmalıdır. Cami üzerinden toplumun farklı kesimleriyle hesaplaşılmalı, inancın üstünlüğü fiziki mekanların baskınlığı, büyüklüğü ve ezici atmosferiyle sekülerize edilmemelidir. Tüm insanlığı kuşatıcı islam öğretisi, kamplaştırmanın bir enstrümanı haline getirilmemelidir.

Nasıl bir cami yapılmalı sualine gelince ;

- Önce Allah’ın büyüklüğünü ve kainatın sahibi olduğunu ve onun Resulünün sünnetine tâbi olmayı en büyük şeref kabul ederek her türlü gurur, kibirden arınarak işe başlanmalı, kul olduğunun farkına varılarak, büyüklük ve teklifi yalnızca Allah’a hasrederek tevhide bir yaklaşımla yola çıkılmalıdır.
- İdarecisinden mimarına kadar tevazuu, çekingenlik ve sadelik gibi hasletler projenin her safhasında ifadesini bulmalı, abartılı ölçekte, aşırı süslü ve geçmişi tekrarlayan mimari tarzda olmamalıdır.
- Eseri vücuda getirirken, takva gereği olmayan dünyaya nam salmak, birilerine korku veya ders vermek veya bunun üzerinden hesaplaşmak gibi dünyevî beklentilere sapsadan, barışı tesis edecek bir ruh haliyle sadece Allah rızası gözetilmelidir.
- Bu cami ihtiyacı karşılayacak büyüklükte insanla, tabiatla ve silüetle uyum içinde olmalıdır.
- Çevreye bir değer katmalı ve cami alanı çevresindeki yeşil alanların tahribine yol açacak kanallar kapatılmalıdır.
- Cami insan ölçeğinde ve yaratılana saygıyı öngören bir yaklaşımla ele alınmalıdır.
- Caminin mimari stili geçmişin cami formlarının kötü kopyaları olmayacak bir tarzda ve kültürel kodlarımızı günümüze taşıyan, 21.yüzyıl Türk Mimarisini yansıtacak bir tasarım olmalıdır.
- Camide çağdaş yapı malzemeleri ve teknolojisi kullanılmalıdır.
- Caminin çağın gelişen ve değişen ihtiyaçlarını karşılayacak tüm birimleri ihtiva etmesi önemlidir.
- Belki de en önemlisi yapanların niyeti, arsanın temini, inşası her türlü şaibeden uzak, halkın taleplerini karşılayan, hakkın rızasına muvafık olduğu bir eserin ortaya çıkarılması hedeflenmelidir.

Yakın geçmişte Tarihi Yarımada, Zeytinburnu’nda yapılan ve silüeti mahveden kulelere dokunulmadı. Başbakan, bakanlar, belediye başkanı bu hususta gereken yapılacağını söyledi ama hiçbir şey yapılmadı. Belki de rant çevrelerine güçleri yetmedi. Kasımpaşa bitirimsizliği dahi bu işte para etmedi. Türkiye’de rantın yönü muhafazakârlara dönerken, bu sefer de muhafazakâr elitlerin tahakkümü üzerimize çökmeye başladı. Adamlar Firavun Kulesi benzeri towers’larından bir çiviye bile söktürmediler. Güçleri iktidarları aşan bu arkadaşları tebrik etmek gerek.. Halbuki kötü örnek olmaması için makul seviyeye çekilseydi diğerlerine de ders olurdu ya. Neyse..

Şimdi de Çamlıca gailisi çıktı başımıza.. İnşallah bu mesele idarecilerin dayatması olmadan ve kavga etmeden medeni insanlar düzeyinde tartışılır, uzmanların görüş ve önerileri ve siyasilerin de samimi gayretleriyle bu işten selamete sıyrılarak bu sefer çevreye, insana ve herkese saygılı bir eser vücuda getirilir.

Söylemedi demeyin el aleme rezil oluyoruz. Büyük devlet olmak irilikte en büyük, sivrilikte en yüksek minareli cami yapmakla olmaz. Büyük binaya, yüksek camiye, sivri minareye, geçmiş mimarimizin ulaşılmaz kabul edilerek kopya edilmesine, kısaca Allah'tan başkasına kutsiyet atfetmek "şirk"tir. Şirk Allah'ın affetmediği tek günah belki.. Belki büyük düşünüp, "efradını cami ağyarını mani" biçimde ele alınarak en uygun ve doğru olanı, belki en küçük olanı seçerek tevazuumuzla büyürüz. Sağırlar diyalogu çizgisinde seyreden tartışmalarla biz kendimize, evrensel değerler üreten geçmişimize hakaret ediyoruz. Biraz sakın olup meseleyi tartışanlara kulak vererek "bunlar ne diyorlar" ya da "haklı olabilirler mi" diye düşünmek gerek. Sakın "bunlar zaten cami düşmanı" falan demeyin. Bizler alnındaki secde izleriyle Rahman'a ulaşmak isteyen mü'minleriz.

Mimarların maksadını Bilge Mimar Cansever "Güzel bir dünya inşa etmek" olarak özetlemekte. "İnsanların dünyayı güzelleştirmek, gelecek nesillere güzel bir dünya inşa etmek amaçlarını saptıracak, engelleyecek hiçbir etkenin varlığına müsamaha edilmemelidir..." Vesselam..